

חוקן ע"י סוכל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyom.il

חולין דף נט.

מה הן סימני הבהמות הטהורות שנמנו בסוגיין, ואלו יוצאים מן הכלל?

אלו יוצאים מן הכלל - שטמאים?	
בן גמל ¹	כל שאין לה שיניים קדמיות בלסת העליונה
גמל, שפן ארנבת, השסועה	כל שמעלה גרה (יש לה ד' קיבות: כרס, בית הכוסות, המסס וקיבה)
חזיר	כל שמפרסת פרסה ושוסעת שסע (פרסתה סדוקה וגם חלוקה בצפורניים)
ערווד	כל שבשרה תחת עצם האליה נקרע שתי וערב

חולין דף נט:

האם צריך בחיה גם לסימן קרניים וגם לסימן טלפים כדי לדעת שהיא טהורה? [תוד"ה אלן].

אליבא דר' חנינא	אליבא דרבנן	
לא צריך - ודי בקרניים	צריך	לריב"ם ²
לא צריך - ודי באחד מהם	לא צריך - ודי באחד מהם	לרבינו תם ³

¹ שבעודו קטן אין לו ניבים עד שיגדיל, ויש ב' לשונות ברש"י האם הכוונה לשני הניבים בב' הצדדים שבהם הוא נושך, או הכוונה לשני החניכים שבולטות כמו שיניים בלסת העליונה.

² פירש ריב"ם דהקרניים מורות לנו שהיא חיה, (והיינו בקרניים כפי המבואר בטבלא הבאה), אכן גם אם יש לה קרניים וודאי לנו שהיא חיה, עדיין יש להסתפק שמא חיה טמאה היא, ולכך צריך שיהיה לה גם טלפים (והיינו שמפריסה פרסה ושסעת שסע, אלא שטלפים של חיה הם יותר דקות וחדות מאשר הפרסות של הבהמה) וכך ס"ל לרבנן. ור' דוסא חולק וסובר שאם יש לה קרניים ל"צ לחזור אחר טלפים, דס"ל דאין לחיה טמאה קרניים כאלה.

³ ר"ת ס"ל דחיה די לה לכו"ע בסימן אחד, או קרניים או טלפים ובזה אנחנו יודעים שהוא מין טהור, דקרניים אין רק לחיות הטהורות וטלפים שסועות ג"כ אין רק לטהורות חוץ מן החזיר, וחזיר הוא מין בהמה. וכל המחלוקת בין רבנן ור' דוסא היא לא לענין אם היא טהורה או לא, אלא לענין אם חשובה חיה וחלבה מותר, או היא בהמה וחלבה אסור, דרבנן מצריכים גם קרניים וגם טלפים, דיש בהמה שאינה מצויה בינינו שיש לה קרניים כקני בהמה, או טלפים כפרסות בהמה, ולכן צריך לשני הסימנים, דבשני הסימנים אין שום בהמה. ור' דוסא חולק וסובר שאין שום בהמה שיש לה קרניים (באופן המבואר בטבלא הבאה), ולכך מי שיש לה קרניים ודאי שהיא חיה וחלבה מותר באכילה. אכן בטלפים גרידא לא סגי, דיש טלפי חיה טהורה שהן דומות לטלפי בהמה.

חוקן ע"י סוכל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyom.il

חולין דף נט:

סימני קרנים כדלהלן, האם הם מורים שהיא חיה וחלבה מותר, או יש לחוש למין אחר?

קרניה מופצלות ¹	קרניה אינן מופצלות ²	
ודאי חיה	יש לחוש אולי הוא שור	כרוכות - שעשויות גלדים גלדים ³
ודאי חיה	יש לחוש אולי הוא עז	חרוקות - שמלאות פגימות וחריצים ⁴
ודאי חיה	יש לחוש אולי הוא עז כרכוז ⁶	חדורות - עגולות / שחדין קרניהן למעלה ⁵

¹ היכא שקרניה מופצלות לכו"ע היא חיה ולא בהמה דלא נמצאת בהמה שקרניה מופצלות. ופירש"י מופצלות כפשוטו שיש לקרניה כמה פיצולין ואינה קרן אחת אלא שהקשתה הגמי' על הכלל הזה שכל חיה קרניה מופצלות, דהרי צבי אין קרניו מופצלות, [והקשה רש"י דצבי כן קרניו מופצלות (והקשה כן, כיון שבזמנו קראו לאיל בשם צבי), ותירץ שצבי של התלמוד הוא לא מה שבזמנו קוראים צבי, אלא הכוונה לשטיינבו"ק (תאו - יעל סלע). אכן למה שאנו קוראים היום צבי לא קשה כלום, דצבי שלנו אין קרניו מופצלות]. ור"ת בתוס' (ד"ה והרי צבי), גרס "מבוצלות" דהיינו שראשיהן כפופים לאחריהם, ואילו צבי אין קרניו כפופות לאחריהן כלל אלא עומדות זקוף.

² כשאין קרניה מופצלות, צריך עוד גי' סימנים, שיהיו כרוכות חרוקות וחדורות, דאל"כ יש להסתפק בהם בספק בהמות דלהלן.

³ פי', כל שנה שגדל השור נוסף עוד גלד בקרניו, וקרניו עשויות שכבות על גבי שכבות, וכאילו הם כמה שופרות אחד בתוך השני.

⁴ ודוקא שיש להם חריצים תכופים וסמוכים ומובלעים זה בזה.

⁵ רש"י ביאר ב' פירושים מהו חדורות. פירוש א', דקרני החיה הם עגולות, ר"ל כשנחתוך את הקרן באמצעה נראה עיגול שלם, משא"כ אם נחתוך את קרן העז באמצעה יראה לפנינו כמין משולש ואינו עגול. פירוש ב', חדורות שקרניהן חדים למעלה ודוקרים כמו קרני צבי ואיל. ולא כמו אצל עז שקרניו רחבות גם למעלה.

⁶ אכן בעז כרכוז עצמה נחלקו בסוגיין אם היא בהמה או חיה, ולמ"ד שהוא בהמה צריך לגי' הסימנים הנ"ל אבל למ"ד שהוא חיה לא צריך.